

**MATEMATICĂ · CLASA A V-A**

# **Lecția 3**

# **Scrierea numerelor naturale cu cifre romane**

@ianchisflaviu.ro

# Cele șapte simboluri romane

| I | V | X  | L  | C   | D   | M     |
|---|---|----|----|-----|-----|-------|
| 1 | 5 | 10 | 50 | 100 | 500 | 1 000 |

**Simbolurile se combină pentru a scrie numere.**

# Unde le întâlnim?

pe cadranul unor ceasuri

în numerotarea capitoarelor

la numele regilor și ale papilor

la scrierea secolelor: secolul XXI

**Sistemul roman nu are un simbol pentru zero.**

# Regula adunării

**XI**

$$\mathbf{X + I = 10 + 1 = 11}$$

**Simbolul mai mic vine după cel mai mare:  
adunăm.**

# Simboluri repetate

**XXIII**

$$10 + 10 + 1 + 1 + 1 = 23$$

**I, X, C și M se pot repeta de cel mult trei ori.**

V, L și D nu se repetă.

# Regula scăderii

$$IV = 5 - 1 = 4$$

$$IX = 10 - 1 = 9$$

În perechile permise, simbolul mai mic vine înainte: scădem.

# Ce scăderi sunt permise?

I se pune înainte de V sau X: IV, IX

X se pune înainte de L sau C: XL, XC

C se pune înainte de D sau M: CD, CM

**49 = XLIX, nu IL.**

# Combinăm adunarea și scăderea

**XIV**

$$\mathbf{X + IV = 10 + 4 = 14}$$

**Mai întâi citim perechea IV, apoi adunăm cu X.**

# Scriem 145 cu cifre romane

$$145 = 100 + 40 + 5$$

$$100 = C$$

$$40 = XL$$

$$5 = V$$

$$145 = CXLV$$

# Scriem 2 348 cu cifre romane

$$2\ 348 = 2\ 000 + 300 + 40 + 8$$

$$2\ 000 = \text{MM} \quad 300 = \text{CCC}$$

$$40 = \text{XL} \quad 8 = \text{VIII}$$

$$2\ 348 = \text{MMCCCXLVIII}$$

# Citim un număr roman

**MCDLXXVIII**

M + CD + L + XX + VIII

**1 000 + 400 + 50 + 20 + 8 = 1 478**

**MCDLXXVIII = 1 478**

# Metoda, pe scurt

1. Împărțim numărul în mii, sute, zeci și unități.
2. Transformăm fiecare parte în cifre romane.
3. Așezăm părțile de la cea mai mare la cea mai mică.

**La citire, recunoaștem mai întâi perechile IV, IX, XL, XC, CD, CM.**

# Exersează: citește numerele

a) XIV

b) XLVI

c) CX

d) MCMLXXXVII

# Exersează: scrie cu cifre romane

a) 28

b) 145

c) 777

d) 2 348

# Exersează: găsește greșeala

Verifică fiecare scriere. Corectează-le pe cele greșite.

- a) IL pentru 49
- b) VV pentru 10
- c) IX pentru 9

# Răspunsuri: citește numerele

a) XIV = 14

b) XLVI = 46

c) CX = 110

d) MCMLXXXVII = 1 987

# Răspunsuri: scrie cu cifre romane

a)  $28 = XXVIII$

b)  $145 = CXLV$

c)  $777 = DCCLXXVII$

d)  $2\,348 = MMCCCXLVIII$

# Răspunsuri: găsește greșeala

- a)  $49 = XLIX$ . I nu se scade din L.
- b)  $10 = X$ . Simbolul V nu se repetă.
- c)  $9 = IX$ . Scrierea este corectă.